

ZAMYŠLENÍ NAD KOMUNIKOVÁNÍM STATISTIKY V MÉDIÍCH

STATISTICKÁ ANALÝZA DAT, PSY 117

Vojtěch Viktorin
397955, FSS PS1 Psychologie

Datum odevzdání: 01. 05.2012

Fakulta sociálních studií MU, 2011/2012

ZAMYŠLENÍ NAD KOMUNIKOVÁNÍM STATISTIKY V MÉDIÍCH

Ke zpracování své seminární práce jsem si vybral článek z psychologie.cz pod názvem *Darujte čas* (Vlasák, 2012). Článek se zabývá trávením volného času a nedostatkem času. Popisuje problematiku, kterou zkoumá studie *Giving Time Gives You Time* (Mogilner, Chance a Norton, v tisku). Tato studie se zabývá poněkud neobvyklým řešením, jak se zbavit nepříjemného pocitu, že nemám čas; „darovat“ ho někomu jinému. V této studii byly provedeny čtyři měření, pro tuto práci však budou podstatné pouze tři. Byla porovnána skupina, která svůj čas věnovala někomu jinému se skupinou, která marnila čas. Dále pak se skupinou, která věnovala čas sobě, a se skupinou, která nedělala nic a dostala volné odpoledne.

První experiment porovnával skupinu, která věnovala čas druhým a skupinu, která svůj čas nijak efektivně nevyužila. Tohoto experimentu se zúčastnilo 218 lidí, z toho 58% žen. Věkový průměr byl kolem 21 let, účastníci byli náhodně rozřazeni do obou skupin. Jedinci ve skupině, která věnovala svůj čas druhým, psali povzbuzující dopis nemocnému dítěti, který byl pak doopravdy poslán. Ve skupině, kde „marnili“ čas, měli účastníci experimentu za úkol najít všechny písmena „e“ v textu. Po pěti minutách vyplnili dotazník ohledně jejich vnímání času, použita byla tzv. *Future Time Perspective scale* (Lang, Carstensen, 2002, cit. podle Mogilner et al., v tisku). Rozdíl v průměrech byl 0,27 (škála 1 až 7), tedy dalo by se s přimhouřením obou očí konstatovat, že skupina, pomáhající ostatním, měla pocit, že má více času. V článku (Vlasák, 2012) se však píše, že „vnímali nadcházející dny mnohem lépe“, což z výzkumného článku nevyplývá.

Druhý experiment porovnával čtyři skupiny. Dvě skupiny věnovaly svůj čas ostatním s tím rozdílem, že jedna ostatním věnovala deset minut a druhá třicet minut. Zbývající dvě skupiny měly za úkol věnovat čas sobě, buď deset nebo třicet minut. Experimentu se zúčastnilo 150 osob, z toho 74% žen. Věkový průměr byl kolem čtyřiceti let. Respondenti byli vybráni přes internet a byla jim e-mailem sdělena instrukce, ať se věnují 10 (30) minut sobě (ostatním), ale musí to být něco, co neměli ten den v plánu. Poté vyplnili dotazník, který byl použit už v prvním experimentu. Analýza rozptylu ukázala, že pokud se jedinci věnovali sobě (druhým) deset nebo třicet minut, nebyl mezi tím významný rozdíl. Významný však

byl rozdíl mezi tím, jestli se jedinci věnovali sobě nebo druhým ve prospěch těch, co se věnovali ostatním. Rozdíl v průměrech byl 0,47, což je vyšší, než v předchozím experimentu. Zde mě napadá otázka, jestli se náhodou rozdíl nezvýšil například tím, že je v tomto vzorku mnohem větší zastoupení žen, než mužů. Ženy mají významné pouto se svými dětmi, tak pokud se věnovaly jim, mohlo to být pro ně více naplňující, než se věnovat sobě. Můžeme se i ptát, proč není stejně velký vzorek lidí, jako v předchozím experimentu. V článku (Vlasák, 2012) najdeme opět nepřesnou interpretaci. Jedinci se prý dle výzkumu méně strachují o svůj volný čas, pokud pomáhají druhým. Strachování se o svůj volný čas nebylo měřeno, pouze respondentovo vnímání času do budoucna.

Třetí experiment měřil znovu skupinu, která pomáhala druhým se skupinou, která dostala volno. Experimentu se zúčastnilo 136 lidí, z toho 58% žen, průměrný věk byl kolem 21 let. Skupina, která věnovala svůj čas druhým, měla za úkol opravit přihlášku jednoho studenta na vysokou školu. Druhé skupině bylo sděleno, že práce již za ně byla provedena a že mají volno. Před odchodem všichni vyplnili dotazník, jak je pro ně čas vzácný a kolik volného času mají. Nakonec se mohli respondenti přihlásit na online studium na 0, 15, 30 nebo 45 minut na následující týden. Výsledky vyšly ve prospěch skupiny, která se věnovala opravě přihlášky. Rozdíl v průměrech byl 0,53 v dotazníku, zda-li je čas pro respondenty vzácný (škála 1 až 7). V dotazníku, zda-li mají respondenti hodně času, byl rozdíl v průměrech 0,95 (škála -5 až 5). Jedinci ve skupině, která pomáhala s přihláškou studenta, se také více účastnili online studia. Toto je ve článku (Vlasák, 2012) správně shrnuto, bez desinterpretací.

Myslím si, že článek (Vlasák, 2012) je až příliš optimistický, co se týče výsledků výzkumu. Například výsledky hned prvního experimentu příliš nedokazují, že pomáhání druhým mění vnímání množství času, který máme, v pozitivním smyslu. Vlasák (2012) pak dále píše, že se „naše vnímání času jaksí roztáhne“, což výzkum nepotvrdil, ale hlavně ani nezkoumal. Dále pak u samotného výzkumu se mění množství osob ve vzorku závratným způsobem (218, pak 150 respondentů), což samozřejmě ovlivní výsledky výzkumu. Tedy při menším množství lidí, budou rozdíly v průměru logicky větší. Bohužel nebyly uvedeny v experimentu žádné grafy ani tabulky.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Mogilner, C., Chance, Z., Norton, I. M. (v tisku). Giving Time Gives You Time. *Psychological Science*, 1-19.

Vlasák, M. (2012). Darujte čas. Staženo 30. 4. 2012 z <http://psychologie.cz/darujte-cas/>.

Fajn srovnání, úvaha chybí. Co jsme se dozvěděli o komunikování statistik v médiích?

Doplňte prosím úvahu.

SJ